

Sisäministeriö
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

VIITE: Lausuntopyyntö SMDno-2016-1495

SUOMEN MERPELASTUSSEURAN LAUSUNTO PELASTUSLAIN MUUTTAMISESTA

Suomen Meripelastusseura kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta ja toteaa seuraavaa:

Meripelastusseura pitää erityisen tärkeänä, että luonnoksessa hallituksen esitykseksi pelastuslain muuttamisesta, ei puututa voimassa olevan pelastuslain 7. luvun 51§ ja 52§ pykäliin, jotka koskevat pelastustoimen vapaaehtoistoimintaa, sen toimintaedellytyksiä sekä vapaaehtoistoiminnan edistämistä. Voimassa olevan lain pykäliä pidetään hyvin tarpeellisinä vapaaehtoistoiminnan edistämisessä ja ne korostavat kolmannen sektorin osallisuutta yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden takaamisessa.

Samalla kuitenkin käytämme tilaisuuden tuoda esille, että yhteiskunnassamme olisi mahdollista entisestään lisätä kolmannen sektorin ja viranomaisten välistä yhteistyötä, jotta kolmannen sektorin resursseja voitaisiin hyödyntää siten kuin viranomaisen tarpeelliseksi näkee. Nyt sekä viranomaiset että kolmas sektori tekevät omia koulutus-, neuvonta- ja valituskampanjoitaan ilman keskinäistä koordinaatiota. Samoin voi olla osa-alueita, joissa kolmannella sektorilla on kyky tuottaa suorituskykyä, mutta sitä ei hyödynnetä tai viranomaisen kaipaisi kolmannen sektorin tukea tietyssä asiassa, mutta sopivien yhteistyöfoorumien puuttuessa tarvetta ei osata tai kyetä ilmaisemaan järjestöille.

Yksityiskohtaiset kommentit:

Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Meripelastusseura pitää pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutuksen täsmentämistä esityksessä kuvatulla tavalla hyvänä asiana, ja toteaa edelleen, että Meripelastusseuran yksiköt voidaan perustellusti katsoa kuuluvaksi muihin, ensisijaisesti vesialueilla pelastustyöhön osallistuviin, sopimuksen tehneisiin yhteisöihin, kuten pelastustoimen järjestämislain perusteluissa hyvin kuvataan.

Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä, voimassa oleva alusturvallisuuslainsäädäntö (29.12.2009/1687) ja meripelastuslaki (30.11.2001/1145) oikeuttavat nykyisellään Meripelastusseuran miehistöt miehittämään meripelastusaluksensa ja toimimaan etsintä- ja pelastusyksikkönä aluskoosta riippumatta. Nyt säädettävässä pelastuslaissa ei kuitenkaan tule sulkea pois sitä mahdollisuutta, että Meripelastusseuran yksiköt toimivat myös muissa kuin nimenomaan meri- tai järvipelastukseen liittyvissä vesialueelle suuntautuvissa tehtävissä.

Sopimuksen tehneellä muulla yhteisöllä tulee olla mahdollisuus kouluttautua ja osallistua erikseen sovittaessa esimerkiksi sammutustyönkurssin kautta myös palo- ja pelastustehäviin, kuten Meripelastusseuran tapauksessa esimerkiksi saarissa tapahtuviin maasto- ja rakennuspaloihin.

Lisäksi Meripelastusseura toivoo, että valmisteltaessa lakia Pelastusopistosta, jossa Pelastusopisto vastaisi pelastustoimintaan muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstön koulutuksen opetussuunnitelmasta ja muista tehtävistä, otettaisiin huomioon mahdollisuuksien mukaan myös Meripelastusseuran tarpeet mm. yleisen varautumiskoulutuksen, kouluttajakoulutuksen ja koulutusmateriaalin tuotannon osalta.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Meripelastusseuran näkemyksen mukaan luonnoksessa esitetyillä muutoksilla voidaan parantaa nykyistä toimintavalmiutta merellisten öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnassa valtakunnallisella tasolla hyödyntämällä nykyistä paremmin Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen johtamisvalmiutta, johtamisjärjestelmiä ja osaamista.

Meripelastustoimen tarpeisiin merialueelle on luotu yhteinen toimintamalli ja sitä tukeva operatiivinen johtamisjärjestelmä, joka perustuu viranomaisten- ja vapaaehtoisten voimavarojen tehokkaaseen hyödyntämiseen. Malli on hyödynnettävissä tehokkaasti myös ympäristövahingoissa ja Meripelastusseura osallistuu mielellään kehitystyöhön, jossa hyvät, meripelastustoimessa olevat käytänteet laajennetaan toimimaan myös öljyntorjunnassa.

Perusteluissa mainitut tavoitteiden täyttymisen edellytykset, mukaan lukien vapaaehtoisten olemassa olevien vahvuuksien hyödyntäminen, merellisten toimijoiden ja vapaaehtoisten yhteistyö sekä koulutuksen järjestäminen tehokkaasti, ovat asioita, joita Meripelastusseura mieluusti edistää yhteistyössä sisäministeriön kanssa. Tavoitteisiin pääseminen vaatii kuitenkin aitoa yhteistyötä ja resursseja yhteistyön kehittämiseen. Meripelastusseura esittää, että asioiden työstämistä jatketaan esimerkiksi meripelastustoimen neuvottelukunnassa ja tarvittaessa sen alaisuuteen perustettavassa erillisessä työryhmässä.

Meripelastusseura yhtyy lausunnossaan luonnoksen perusteluissa todettuihin asioihin ja toivoo että lain valmistelussa otettaisiin huomioon myös Meripelastusseuran tarpeet mm. öljyntorjuntakoulutuksen ja koulutusmateriaalin tuotannon osalta.

Väestönsuojelu

Väestönsuojelusta säädetään Suomen ratifioimassa Geneven yleissopimuksessa (SopS 8/1955) ja sen lisäpöytäkirjoissa.

Geneven sopimuksen II liitteen, merisotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden, sairaiden ja haaksirikkoutuneiden aseman parantamisesta III luvun (sairaala-aluksista) 27 artiklan mukaan rannikkopelastusaluksilla tarkoitetaan aluksia, joita valtio tai virallisesti tunnustetut avustusyhdistyksiset käyttävät rannikkopelastustoimintaan, näitä aluksia on samoin edellytyksin kuin sairaala-aluksista on sanottu, pidettävä loukkaamattomina ja suojeltava, mikäli sotatointen vaatimukset sen sallivat. Samoin on, mikäli mahdollista suhtauduttava kiinteisiin rannikkolaitteisiin, joita yksinomaan sanotut alukset käyttävät ihmisystävällistä tehtäväänsä varten.

Meripelastusseuran aluksia voidaan perustellusti pitää Geneven sopimuksen mukaisina puolueettomina rannikkopelastusaluksina. Meripelastusseura tulee käynnissä olevalla strategiakaudella (2015-2020) selvittämään varautumistaan poikkeusolojen järjestelyihin yhteistyössä vastuuviranomaisten kanssa.

Laissa säädettäisiin pelastustoimen varautumisesta Geneven yleissopimusten I lisäpöytäkirjassa kuvattuun väestönsuojeluun. Lakiesityksestä ei käy ilmi, kuka vastaa II lisäpöytäkirjan mukaisesta pelastustoiminnasta ja suojelusta. Meripelastusseura ehdottaakin, että asia kuvataan pelastuslain 65 §:ssä. Meripelastusseura pitää hyvänä, että esityksen mukaan sisäministeriö vahvistaisi nykyisestä poiketen Geneven sopimuksen mukaiset suojelun kohteet jo normaalioloissa. Tämä mahdollistaa myös Meripelastusseuralle nykyistä paremman yhteistoiminnan suunnittelun ja varautumisen, mikäli Meripelastusseuran aluskaluston ja miehistöjen käyttö voidaan suunnitella pelastusviranomaisten kanssa etukäteen.

Yhteenveto

Turvallisuutta tukeva vapaaehtoistoiminta on keskeinen osa kansalaistoimintaa ja kansalaisyhteiskunnan kokonaisturvallisuuden säilyttämistä. Vapaaehtoisjärjestöjen tekemällä yhteistyöllä voidaan lisätä yleistä turvallisuutta sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Meripelastusseura pitää vireillä olevaa pelastuslainsäädännön muutosta tervetulleena ja haluaa omalta osaltaan olla mukana vaikuttamassa sen sisältöön.

Suomen Meripelastusseura katsoo, että avoin ja aito vuorovaikutus viranomaisten ja eri kansalaisjärjestöjen välillä on keskeistä kestävien ja yhteiskunnan kannalta edullisten ratkaisuiden löytämiseksi.

SUOMEN MERIPELASTUSSEURA RY

Jari Piirainen
Toimitusjohtaja

Jori Nordström
Valmiuspäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.